

ZA NEKAJ VEČ NOT
2c na dan de
"GLAS
PO POŠTI NAJ
(izvzemi sobot. 1
CITAJTE, KAR V.
1116 E. 72nd St
Gorale
ODDA"
NA DOM
zmlkov)
SIMA

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

Reentered as Second Class Matter September 25th 1940 at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3rd, 1879.

Tel: CHelsea 3-1242

No. 14 Štev. 14 — VOLUME LIII. — LETNIK LIII.

NEW YORK, FRIDAY, JANUARY 19, 1945 — PETEK, 19. JANUARJA, 1945

A WAR HALF WON... IS NOT VICTORY!

Buy EXTRA WAR BONDS

TITO—PRAVI GOSPODAR

izjavil premier Churchill

Ministrski predsednik Winston Churchill je v poslanski zbornici naznanil, da sta se z maršalom Stalinom sporazumela glede skupne politike na Bolkanu, dodal pa je, da bo kralja Petra, ako se bo še dalje upiral sporazumu med dr. Šubašičem in maršalom Titom, potek dogodkov podoral.

"Ta sporazum," je rekel Churchill, "ne vsebuje nikakih vprašanj glede razdelitve ozemlja ali vplivnih sfer po vojni." In dodal je, da je bil predsednik Roosevelt o vsem tem obveščen.

Glede osvobojenih dežel je rekel, da ima Anglija samo en cilj pred svojimi očmi in sicer: vlado naroda, po narodu in za narod, vlado, ki bo postavljena na podlagi podlagi svobodnih in splošnih volitev in brez vsakega strahovanja.

Glede Jugoslavije je Churchill rekel, da Anglija nima posebnih interesov glede politične vlade v Jugoslaviji, da pa Anglija popolnoma podpira maršala Tita in njegovo vlado.

"Prepričan sem, da se bo izkazal kot rešitelj in ujedinitelj svoje dežele in je sedaj brez dvoma neoporekljiv gospodar," je rekel Churchill.

Glede Grške je rekel Churchill, da bo Anglija ostala na Grškem, da neprisrskih in svobodnih volitev. O ELAS-ih je rekel, da so celo grši kot

pa Nemci in jih je treba smatrati za Trockijeve komuniste. Najprej morajo biti na Grškem zagotovljene svobodne volitve, potem pa se naj narod odloči za monarhijo ali za republiko. Do tedaj pa bodo Angleži ostali na Grškem.

Nato je Churchill zopet govoril o Jugoslaviji in rekel, da Anglija ne bo trpela, da bi kralj Peter stal na poti regentstvu. Rekel je, da bo podoran pod potekom dogodkov, ako ne bo pristal. Maršala Tita je treba smatrati kot neoporekljivega gospodarja Jugoslavije.

Po Churchillovem zatrduhu bodo Nemci kmalu odšli ali pa bodo poginili iz Italije in "lačna teža obsežnega osvobodjenega ozemlja bo prepuščena 'zlomljivim' vladam v Rimu." In dodal je: "Ne potrebujemo Italije za sovrudnico."

"Italije ne potrebujemo nič več kot Španijo, kajti nimamo nobenih načrtov, ki bi zahtevali, da podpiramo to deželo."

Kralj Peter bo prišel v Ameriko

Magazin "News Week" je 15. januarja prinesel vest, ki pravi, da se jugoslovanski kralj Peter, ker je izgubil vsako upanje, da bi se kdaj mogel vrniti na prestol svojega očeta, namerava naseliti v Ameriki. Omenjeni list pravi o tem naslednje:

"Peter, ki ima le malo upanja, da bo kdaj dosegel kraljevo krono, razmišlja o trajnem izgnanstvu v Združenih državah, kjer mu je njegov oče, kralj Aleksander, zapustil precejšnje svote zavarovalnine."

Sovjetski poslanik Gusev poklican v Moskvo

Sovjetski poslanik v Londonu Fedor Gusev je bil poklican v Moskvo, da razmotri s sovjetskimi uradniki glede načrta za prihodnji sestanek treh velikih Gusev je tudi član evropske posvetovalne komisije.

Kupite en "extra" bond ta teden!

NOV DELAVSKI TAJNIK

Predsedni Roosevelt je delavskim voditeljem sporočil, da morejo zopet imeti novega delavskega tajnika, kakorhitro se glede njega sporazumeta oboje vodilni delavski stranki AFL in CIO. To je bil predsednikov odgovor na ponovno priporočilo Williama Greena, predsednika AFL, da imenuje novega delavskega tajnika iz delavskih vrst.

Dosedanja delavska tajnica Mrs. Perkins se želi rešiti svojega dosedanjega mesta, da postane načelnica International Labor Organization.

CIO ni stavil nobene zahteve glede bodočega delavskega tajnika in bo sprejel vsakega, ki je naklonjen delavstvu, ne glede na to, ali prihaja iz delavskih vrst.

Predsednik Roosevelt bo mogoče imenoval koga, ki bo sprejemljiv pri AFL in CIO. Delegaciji AFL je nekoč rekel, da namerava za delavskega tajnika imenovati Johna L. Winanta, poslanika v Londonu. Toda Winant je zelo potreben na svojem mestu, ker je v komisiji za preobrazbo Nemčije po vojni.

Pri tem pride v poštev tudi senator Harley Kilgore, ki je v zadnjem kongresu stavil predlog za liberalno demobilizacijo in si je pri delavcih dobil mnogo prijateljev. V ospredje stopa tudi podpredsednik Henry Wallace, četudi se je izrazil, da bi raje prevzel mesto trgovskega tajnika. Wallace pa ni posebno priljubljen pri AFL, ker je baje preveč naklonjen CIO.

TREBA JE DAROVALCEV K R V I!

Plazma RDEČEGA KRIŽA rešuje življenja sto in sto ranjenih vojakov in mornarjev. — Toda potrebnih je še na tisoče darovalcev krvi. Dajte pint krvi, da rešite življenje.

AMERIŠKE IZGUBE V DECEMBRU

Vojni tajnik Henry L. Stimson je včeraj naznanil, da znašajo ameriške izgube na zapadni fronti, to je v času nemške in pozneje ameriške ofenzive, 74,788, med njimi 10,419 ubitih; 43,554 jih je bilo ranjenih, 20,815 pa je pogrešanih in med njimi prav gotovo mnogo ujetih.

Od D-dneva, to je od dneva vpada 6. junija do 1. januarja je bilo na zapadni fronti ubitih 54,562 Amerikancev, 232,672 ranjenih in pogrešanih 45,671, skupaj 332,912.

Nemci pa so po Stimsonovi cenitvi v decembru imeli do 130,000 izgub, med njimi 50 tisoč ujetih.

BOJI V ITALIJI

Zavezniško vrhovno poveljstvo naznanja, da je majhen nemški oddelek vdaril čez reko Senio blizu Fusignano, 13 milj severovzhodno od Faenza, toda napada ga angleška osma armada.

Ob Jadrnu so Nemci zadnje dni pričeli napadati v posameznih oddelkih, toda s protinapadom so Angleži vjeli nekaj Nemcev od oddelka 100 mož, ki so prekoračili Senio.

Rusi na meji Šlezije

Rdeča armada je dospela na mejo nemške Šlezije. Tako poroča Berlin, toda Moskva pravi, da je rdeča armada še 11 milj od Nemčije. Moskva tud naznanja, da so nekateri oddelki rdeče armade napravili velik sunek proti Lodzu ki je po velikosti drugo mesto Poljske.

Nepotrjena poročila naznanjajo, da je prva ukrajinska armada maršala Koneva, ki je prvi teden napredovala nad četrtino pota do Berlina, že prekoračila nemško mejo.

Nemška uradna časnikarska agencija DNB poroča: "Prvi val sovjetskih napadov je došel do meje gorenje Šlezije. Sovjetski tanki so pridrili na nemško mejo, kjer so jih sprejeli oddelki šlezkih domobrancev."

Sovjetsko vrhovno poveljstvo pa samo naznanja, da je Konevova armada zavzela Szarlejke, 11 milj od nemške meje in 85 milj od Vratislave. Od Berlina pa so Rusi oddaljeni 256 milj.

Armada maršala Koneva se je tudi na tri milje približala Krakovu, čegar padee je bil pomotoma naznanjen v sredo, ko je zavzela Bibice, tri milje severno od mesta. Berlinski radio je sinoči sporočil, da je bil Krakov izpraznjen.

Severozapadno od Varšave ena rdeča armada prodira proti Gdansk, druga pa prodira v Vzhodno Prusijo.

Ob vijugasti, 500 milj dolgi fronti na Poljskem so tri rdeče armade, ki prodirajo proti Nemčiji, zavzele 1950 poljskih mest, trgov in vasi ter so napredovale 25 milj.

Druga ukrajinska armada maršala Malinovskega je popolnoma očistila Nemecev in Madžarov Pešto, vzhodni del Budimpešte. Včeraj se je v Budi, zapadnem delu mesta podalo 20,000 sovražnikov in le še nekaj krajev drže Nemci in Madžari. Moskva naznanja, da

je bilo tekom 22 dni obleganja Budimpešte vjetih 59,390 Nemecev in Madžarov.

Maršal Stalin je včeraj v treh dnevih poveljih naznanil ruske zmage na Poljskem, toda najpomembnejše so bile pridobitve Konevove armade, tako da je pisatelj Ilija Ehrenburg pisal v "Pravdi":

"Ne glede na to, katero mesto zavzamemo, mislimo samo na eno. Drvimo proti nemu kraju, ki ga ne pozabimo niti za trenutke. Mrtva Varšava bo vstala—Berlin pa je še živ, toda ne bo več dolgo živ." Pred armado maršala Koneva na tisoče ruskih bombnikov bombardira umikajočo se nemško armado.

Velikanski Konevovi tanki so sredi bojne fronte napredovali štiri milje od Czenstochowe do Szarlejke in so se najbolj približali nemški meji. Oddaljeni so tudi samo še štiri milje od železnice, ki veže šlezki industrijski okraj z mestom Gdanskim.

Prva ukrajinska armada maršala Žukova je napredovala 12 milj in zavzela Gluchow. Drugi oddelek Žukove armade je napredoval 13 milj in je zavzel Skierniewice in Lowicz, kjer se križa deset cest ob Varšav-Berlin železnici, 267 milj od Berlina. Moskva poroča, da je armada maršala Žukova v svojem naglem prodiranju proti Lodzu pobila 6000 Nemecev.

Severno od Visle je druga beloruska armada maršala Rokosovskega osvobodila nad tisoč mest, trgov in vasi in prodira proti južni meji Vzhodne Prusije.

Severno od Visle je druga beloruska armada maršala Rokosovskega osvobodila nad tisoč mest, trgov in vasi in prodira proti južni meji Vzhodne Prusije.

RUSI IMAJA NAJVEČJI TANK: "JOSIP STALIN"

Nemški poročevalce, Heinz Megerlein, ki je govoril v okolici Kielec na Poljskem po berlinskem radio, je posebno povdarjal, da imajo Rusi novi veliki tank, ki ga imenujejo Josip Stalin.

"Rusi porabljajo svoj novi supertank Josip Stalin v vedno večjem številu," pravi Megerlein. "Ta tank, ki je oborožen z najmočnejšimi topovi in najmočnejšimi oklopnimi ploščami na svetu, je mnogo močnejši kot pa naš najboljši tank kraljevi tiger."

Poročevalce pravi, da ima ruski tank 122-milimeterski top, medtem ko ima nemški Tiger samo sloviti nemški top 88 milimetrov.

2-krat okraden istega jutra

Komaj je Robert Kolb prišel iz svojega stanovanja v Chicago, Ill., da gre v svojo mesnico, ga je že zadela nesreča. Njegov avtomobil je čez noč izginil. Ko je šel peš proti svoji trgovini, ga je napadel ropar in mu vzel \$420.

LODZ ZAVZET

Berlin je danes zjutraj priznal, da je rdeča armada vdrla v poljsko trdnjavo Lodz in Krakov. Ravno tako priznava, da so Rusi prvič vpadli v nemško zemljo.

NEMŠKA FRONTA SE RUŠI...

Moskovski radio poroča, da se je zrušila cela nemška fronta na Poljskem in da je vsak nadaljni odpor nemškega naroda brez hasni. — Nemci so na divjem begu proti nemški meji. "Samo takojšnja predaja jih more rešiti," pravi Moskva.

"NIKDAR!" — PRAVIJO NEMCI

Winston Churchill je včeraj tekom svojega govora v poslanski zbornici Nemčije in Japonsko naravnost pozval, da se čimprej podaste, da se rešite trpljenja, ki in bo drugače zadelo leta 1945.

Nemška radijska postaja pa je na to odgovorila:

"Ves nemški narod odločno odgovarja: 'Nikdar!' Nemški narod ve, kakšno usodo nam hoče sovražnik pripraviti."

Podpornica na delu

Mornarški urad je naznanil, da so ameriške podmornice na Pacifiku potopile 24 japonskih ladij, med njimi štiri bojne ladje.

Do sedaj so ameriške podmornice potopile 958 japonskih ladij, 103 bojne ladje in 855 drugih ladij.

IZREDNA SUŠA V AVSTRALIJI

Iz Canberra v Avstraliji se javlja, da je tamkaj vsled izredne suše v sedanjem poletju (na južni poluti imajo sedaj poletje), poginulo nad dva milijona ovc. Take suše se ni bilo v Avstraliji, odkar so se tamkaj naselili beli ljudje. V mnogih pokrajinah je veter odnesel vso prst; katera se je radi pomanjkanja dežja spremenila v prah. Suša je opustošila kar 750,000 štirinajških milj v jugoistočnih pokrajinah Avstralije.

Sedaj je sicer pričelo deževati, toda deževati bi moralo kaj mesece dni, predno bi se škoda saj nekoliko popravila. Dosedaj so iz omenjenih pokrajin vsako leto izvažali ječmen, oves in koruzo v velikanskih količinah, toda letos bodo morali te pridelke uravžati iz Amerike, in sicer takoj, ko nastopi jesen (v aprilu). Pridelak mesa bode radi suše nazadovl za deset odstotkov in farmerji bodo imeli kar za \$50,000,000 prihodkov manj, kakor tekom lanskega leta. Tudi pridelek letošnje volne se je zmanjšal za \$45,000,000.

Ofenziva v Franciji

Zavezniške armade so včeraj pričele splošno ofenzivo na 115 milj dolgi fronti.

Angleška armada je pričela prodirati v dolino Rene, ameriška tretja armada pa je pričela zelo močan napad v Luksenburški in je namenjena v Koblenz, ki je oddaljen 70 milj. Tretja armada generala Pattona, ki je prišla zmagovita iz bojov v Ardenih, prodira na 35 milj dolgi fronti proti Nemčiji.

En oddelek angleške armade je vdaril čez nemško mejo od Sitaarda na Holandskem, 40 milj od Dueseldorfa, drugi pa prodira med reko Meuse in nemško mejo ter je v treh dneh napredovala štiri milje. Zavzetih je bilo pet mest.

Pattonova tretja armada je zavzela Rosport ob luksenburški meji in šest milj od močne nemške trdnjave Trierja. Ameriška infanterija je vdrla v Diekirch in zavzela močno utrjeni Bettendorf.

Dva odelka angleških comandos sta vpadla čez Scheldo in napadla Zieriksee na Schouwen otoku v zapadni Holandski ter sta s seboj pripeljala ujetnike.

Prva ameriška armada generala Hodgesa je od St. Vitha oddaljena samo še tri milje in uničuje majhne nemške oddelke, ki so obkoljeni. Od časa, ko je feldmaršal v Rundstedt prišel svojo ofenzivo, je bilo vjetih nad 30,000 Nemcev.

Na tem kraju fronte se Nemci stalno umikajo pred silnimi zavezniškimi vdarci. Sa-

mo v Alzaciji se še vedno trdno drže in napadajo s kakimi 13 divizijami, ki štejejo okoli 130 tisoč vojakov. Sedma armada generala Patcha, četudi se je morala na nekaterih krajih nekoliko umakniti, še vedno v silno vročih bojih zadržuje Nemece med Haguenau in Strassburgom.

POLJSKA VLADA V VARŠAVI

Začasna poljska vlada, ki je bila postavljena v Lublinu, je prevzela vlado v osvobodjeni Poljski, kot je po radio iz Lublina naznanil predsednik vlade Edvard B. Osobka-Morawski.

Osobka-Morawski se je po radio zahvalil maršalu Stalinu in rdeči armadi za osvoboditev Varšave, toda dodal je, da je pri zmagi rdeči armadi pomagala tudi poljska armada.

Uradi v Vichyju zaprti

Včeraj je bil konec "Vichyške Francije", ko je bilo iz Hotel du Parc, kjer je bil urad načelnika države maršala Petaina, in iz njegovega stanovanja v Pavillon de Seveigne pohištvo prepeljano v Pariz.

Vse to pohištvo, ki je last države, je bilo prepeljano v Vichy, kjer si je Petain izbral svojo prestolico. Jedilna posoda in orodje je bilo prepeljano v palačo Elysee, ki je francoska Bela hiša.

"GLAS NARODA"

("VOICE OF THE PEOPLE")

Owned and Published by Slovenic Publishing Company, (A Corporation)
Frank Sakser, President; Ignac Hude, Treasurer; Joseph Lupsha, Sec.
Place of business of the corporation and addresses of above officers:
216 WEST 18th STREET, NEW YORK 11, N. Y.

:: 52nd YEAR ::

"Glas Naroda" is issued every day except Saturdays, Sundays
and Holidays.

Subscription Yearly \$7. Advertisement on Agreement.

ZA CELO LETO VELJA LIST ZA ZDRUŽENE DRŽAVE IN KANADO:
\$7.—; ZA POL LETA \$3.50; ZA ČETRT LETA \$2.—.

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvenredno sobot, nedelj in praznikov.

"GLAS NARODA," 216 WEST 18th STREET, NEW YORK 11, N. Y.
Telephone: CHelsea 3-1242

Zasebna podjetja

Večina naših sodržavljanov je decela prepričana, da je najboljše, ako tudi nadalje ostanejo vsa velika podjetja pri nas v zasebni lasti, toda nekateri veliki podjetniki delujejo v tem pogledu tako, kakor da bi želeli, da se zasebna lastina odpravi.

Na primer: nekako pred mesecem dni je ameriški ekonomist, profesor Irving Fisher, pisal listu "The New York Times" pismo, v katerem je uredništvu tega lista čestital, da se strinja z socializmom, kateri je v Združenih državah haje neizogibljiv. Pri tem pa seveda ni naglašal ekonomske nesmiselnosti in napake, katere so pred 12 leti, oziroma v dobi let 1920—1932 napravili naši podjetniki, ko so na ta način pripravili pot, ki nas je vodila do druge svetovne vojne. Na to se Fisher ni oziral in vsega tega sploh ne omenja v svojem pismu.

Znano je namreč, da med nami ni niti enega državljanca, ki bi želel, da se zopet povrne doba Harding-Coolidge-Hooverjeve administracije, v kateri dobi je takorekoč propadlo vse, kar je naše podjetništvo ustvarilo.

Tedaj je namreč naša vlada zahtevala, naj Nemčija plača vojno odškodnino v denarju, ne pa v blagu in izdelkih. Na ta način je prišlo do vničanja mednarodne trgovine.

Tedaj so pri nas tudi povišali uvožno carino v toliki meri, da je slednja takorekoč utonila v zlatu, katero je v tem pogledu brez vsake veljave—ako se za zlato ne more ničesar dobiti v zamenjavo;

tedaj so prodajali nevednim ljudem nemške bonde. Naše banke so tedaj kupovale te bonde "na kratko odpoved" in so tako dobile svoj denar pravočasno nazaj;

tedaj se je naše podjetništvo pobratilo s fašisti in naciji in je z njimi vzajemno delovalo še potem, ko se je sedanja vojna pričela . . .

tedaj je naše podjetništvo dajalo tudi državna posojila Benito Mussoliniju, dasiravno je bilo splošno znano, da so njegovi načrti in ideali sovražni naši republikli . . . itd., itd.

Posledica vsemu temu je bila kar največja depresija v naši zgodovini, toda naše podjetništvo ni hotelo pripoznati svojih zmet in popraviti svojih poslovnih načrtov bodočnosti, in je še nadalje podpiralo Mussolinija in Hitlerja; prodajalo je tudi vse, kar je imelo—agresivni Japonski ter tako pripoznavalo in poslovalo s svetovnimi karteli, kateri so skoraj vsi bili pod nacijsko kontrolo, dočim je pri nas pomankovalo vojnih potrebščin. Osišče je tedaj dobivalo iz naše republike petroleje v toliki meri, kolikor ga je osišče potrebovalo v svoje vojne svrhe. S tem poslovanjem se je celo nadaljevalo še potem, ko se je pričela vojna med Združenimi državami in nacijsko Nemčijo.

(Vse to je prav lahko dokazati in sicer na podlagi dnevnika, katerega je spisal poslanik Dodd.)

Se je li naše podjetništvo poboljšalo? Nikakor. Mnogi med temi podjetniki se sedaj zahtevajo, da se dovoli banki švicarskega mesta Basel še v nadalje posloovati v mednarodnem pogledu, da se tako poravnajo mednarodni obračuni—in to je ona banka, katere ni nikdar koristila kakemu drugemu narodu, nego edinec nacijski Nemčiji. Nekateri podjetniki bi že sedaj radi pričeli nadaljevati svoje posle z mednarodnimi karteli in nazivajo sedanjo vojno le kot navaden "dogodek" ali epizodo. Ljudje v naši republikli sploh ne marajo za monopole, toda ako se že morajo odločiti v prid vladinih monopolov, se bodo brezdvomno odločili za vladine, ne pa za zasebne monopole.

Torej: nikomur ni treba, da si želi povratka položaja, kakoršen je bil pri nas leta 1929; mednarodne pogodbe naj sklepajo le vlade raznoterih držav, ne pa zasebni monopoli. Ako pride do tega, potem državnega socializma ne bo treba . . .

NE POZABITE PRVE NEDELJE V FEBRUARJU

Zakaj je potrebno, da ne pozremo prve nedelje v februarju? Potrebno je iz več kot enega vzroka. Prvič, vemo, koliko dela je vzelo in koliko besed je bilo treba v zadnjem letu, da smo spravili skupaj toliko kot smo. Vsak izmed nas se zaveda, da smo večinoma delavci, ki je vsak zaposlen s svojim delom skozi dan. Eden na en in drugi zopet na drugi način. Eden z rokami, drugi z glavo—vsak pa dela nekaj, v katerikoli kategoriji, za svoj vsakdanji kruh.

dolarjev, da jim pomagamo. Ako pa bi, vsled te pomoči, morali pričeti stradati, je pa že vseeno—en teden prej ali pa teden pozneje! Toda mislim, da tako hudo še ni nikjer v New Yorku. Pisati o revščini tam bi bilo le tratenje časa in papirja, ker kdor dosedaj ni spoznal in izbral iz vsega kar se piše in govori, da tam vlada taka beda, da se nam tu še sanjati ne more—takega nikdar nobeden ne bo prepričal! . . .

V namenu, da se odpomore kar najhitreje in najbolj učinkovito, vas vabimo in prosimo, da se udeležite in pridete v "dom" prvo nedeljo v februarju. Pridite vsi, ki morete; tisti, ki ne morete, pa oddajte darove svojim prijateljem, da oddajo za vas. S tem bo nam zelo olajšano in onim tam pomagano. V domu prvo nedeljo v februarju bo dana prilika vsakemu, da lahko govori—lvali ali kritizira. . . Vsaki bo lahko dobil besedo in vsak bo imel priložnost, da se izrazi kakor mu je po volji.

Klicana bodo imena iz seznama in oddane bodo karte za nadaljne darove; tudi tistim, ki še niso nič darovali. Čitali ste imena darovalcev.

SPLETKE OKROG PRESTOLA KRALJA PETRA II.

Za ONA napisal E. Yapou

Mnogo je bilo ljudi v parkih in avenijah Beograda dne 27. marca 1941, v tistih ranih jutranjih urah, ko so razburjeni in navdušene množice pozdravljale svojega novega kralja in nosile s seboj ogromne slike mladega vladarja Petra II. kralja Jugoslavije. Mnogo jih je bilo, a nobeden med njimi ne bi bil mogel misliti, da bo do 4 leta pozneje ravno te množice na istem kraju zahtevale, da se ne sme več vrtniti nazaj. Takrat mu je bil narod poveril v težkih in temnih urah pred Hitlerjevim napadom vodstvo ljudske vstaje.

Po mnogih letih bodo morda zgodovinarji mogli razjasniti vse spletko in mreže, v katere so emigranti okoli njega zamotali mladega vladarja in ga končno privedli v sedanji položaj. Danes je položaj v njegovi domovini tak, da je najbrže zaigran ne le njegov prestol, temveč tudi vsaka možnost njegovega povratka kot zasebnika. Podrobno vse to danes še ni znano, toda nekaj podatkov je v zadnjem času vendar že prišlo na dan.

Intrige okrog kralja so se začele že na onem malem letališču v Črni gori, kjer so vsi čakali na letala, ki naj bi jih odvedla na varno. Spletke so se nadaljevale v severni Afriki in se razvzlepele v elegantnih hotelih v Londonu in aristokratskih gradičkih angleškega plemstva. Navidežno so ti jugoslovanski krogi vedno hvalili narodno gibanje odpora v svoji domovini, toda v pogledu konstruktivne politike se niso mogli nikdar zediniti. Šlo jim je le za to, kdo bo imel največ vpliva na kralja in najlepše mesto pri koritu. . .

Kralj sam je okleval in omahoval, podpiral zdaj to, zdaj ono frakcijo. Doma pa je med tem maršal Tito gradil svojo organizacijo za narodno osvoboditev. O tem pokretu kraljevski emigranti niso imeli nobenega pojma. Njih slepota je bila tako velika, da so deloma celo tajili obstoj tega pokreta.

Londonski opazovalci so kmalu sprevideali, da je kralju popolnoma nemogoče, usteči tem intrigam okoli svoje osebe. Dvor je bil in ostal edino upanje teh generalov, ki so bili brez armade, ki so vrhu tega še nosili na sebi pečat največ

držbi. Bila je odločena, da mora priti čim prej do te poroke.

Pomagal ji je pri tem poslu njen velik prijatelj, Vladeta Miletič, bivši jugoslovanski minister za notranje zadeve in se prej načelnik policije v Beogradu. Te spletke so bile tako ogorčene, da se je nekoč celo razširila v Londonu govorica, da je kralj Peter zaprt, konfiriran, najbrže od kraljice Marije. Ko je bila praznovana poroka preteklega marea, v navzočnosti angleškega, grškega in norveškega kralja in nizozemske kraljice, je bilo kraljici Mariji "nemogoče" pri sostvovati.

Po poroki se je kralj Peter nastopil na svojem imetju v Surrey. Kmalu nato je v Jugoslaviji zmagal osvobodilni pokret. Titova moč v Jugoslaviji je naraščala in njegova slava se je širila po vsem svetu. Njegovo prijateljstvo s Churchillom je postalo trdno tako trdno, da se je začelo postavljati vprašanje, kdo bo razpolagal z denarjem jugoslovanske vlade. Tu ni šlo le za kraljevo plačo \$50,000 na mesec, temveč tudi za osebno posest kralja Petra v Jugoslaviji in izven nje, za mnoge investicije in železniških in drugih podjetjih, pred vsem rudokopih. Tudi člani dvora okoli njega so se začeli bati—čutili so, da jim proti izguba vsega bogastva naloženega v Jugoslaviji in vihu tega se izguba njihovih plač. Politikom in visokim uradnikom pa je bilo jasno, da bodo izginile njihove stare politične stranke, o katerih so mislili, da jih za stopajo v inozemstvu.

Takrat sta se obe kraljici izmirlili in začeli kovati načrte, kako spraviti kralja nazaj v Jugoslavijo. Verjetno je, da je Peter zaupal Churchillu, da mu bo pomagal nazaj, toda po-

RAZGLEDNİK

S U O M I

Suomi, oziroma Finci—kajkor jih nazivajo narodi zapadne Evrope, so se naselili v raznih naših državah, tako v državah Nove Anglije, zlasti v državi Massachusetts, kjer je njihova največja naselbina v mestu Peabody in okolici. Tamkaj žive Suomi dokaj pomešani z ruskimi priselenci. Tekom vojne med Rusijo in Suomu, ni prišlo nikdar med priselenci obeh imenovanil narodnosti do kakega narodnega nesoglasja, kajti ljudje obeh narodnosti delajo in živijo skupno in so vedno prijatelji.

Povsem naravno pa je, da Suomi v Massachusetts nikakor niso bili zadovoljni, ko jih je nemško-finski general in diktator Suome, enostavno prodal Hitlerju, tako da so se morali kar dvakrat boriti in bojovati s svojimi najstarejšimi sosedi Rusi. Oni vedno zatirajo, da se z narodnostnimi prepripi prav ničesar ne doseže—razum mnogo gnutnih neprilik—zlasti ne z prepripi z Rusi, kateri so jim bili vedno dragi. Tudi niso nikdar vzemirjeni radi sovjetskega komunizma, pač je pa med njimi prišlo do vznemirjenja, ko je Mannerheim prodal njihov "staro domovino" Hitlerju, kajti z totalitarizmom se v njih je posvetilo trgovini, kajti trgovinstvo so smatrali za "delo, ki ni delo". Sedanja generacija je seveda drugačnega mnenja.

Prvi priselenci iz Suome so prišli v Združene države leta 1638 in so se izkrcali v pristanišču Chester, v državi Pennsylvaniji, toda večina jih je prišla semkaj šele tekom desetletja, ki se je pričelo z letom 1904. Prva generacija suomskih priselencev se je bavila večinoma z ribarstvom, tesarstvom, poljedelstvom in živinorejo. Le izredno malo se jih je posvetilo trgovini, kajti trgovinstvo so smatrali za "delo, ki ni delo". Sedanja generacija je seveda drugačnega mnenja.

Početkoma jih stari priselenci in kasnejše generacije slednjih, niso baš vzljubili. Tako se je pripetilo v mestecu Esko, Minn., da se je nek stari ameriški naselnik pritožil radi svojih novih sosedov iz Suome in javnosti naznanil, da so ti ljudje pogani, in je tem povodom tudi prisegel, da jih je videl, kako so zaviti v bele rjuhe molili svojim bogovom v malih drvarnicah, katere so zgradili poleg svojih stanovanjskih hiš. Te drvarnice je imenoval v svoj pritožbi—"suomska svetišča". Toda kasneje se je dokazalo, da ta "svetišča" niso nič drugega, nego "sauna", oziroma parne kopelji, kakoršne so v Suomu in tudi v Rusiji povsodi običajne. Povsem naravno je torej, da so se tamošnji Suomi dnevno posluževali teh kopeljskih, v katero so hodili zaviti v bele rjuhe.

V domačem pomenku pred kaminom, v Downing Street št. 10, sta Churchill in Eden poskušala pripraviti kralja, da ne sme prelomiti s Titom in se postaviti proti temu, kar je splošna želja njegovega naroda. Peter pa je sledil nasvetom spletkarjev. . .

zabil je najbrže, da angleški ministerski predsednik ne bo mogel vsiliti Jugoslovonom kralja proti njihovi volji. Obe kraljevski materi, generalski, politični in drugi postopaci na dvoru so se združili, da po možnosti torpedirajo sporazum Tito-Šubašić. Kralj Peter je pretekli teden zavrgel regenstvo, ki bi imelo biti ustanovljeno glasom tega sporazuma.

V starem kraju imajo Suomi največji praznik "sred-poletja", kateremu pravijo "Juhannusjuhla"—po naše "kres". Tega dne, običajno dne 24. junija, Suomi pozdravljajo poletno dobo in še posebej sonce, katerega v njihovi domovini, na skrajnem severu tekom zime le malokdaj vidijo. Takem tega praznika se vrše razne veselice na prostem, zlasti v zasebnih vrtovih in parkih na ta način, da kurijo velike kresove, plešejo in se medsebojno pogoste z raznimi darovi.

Po tem običaju se ravnaajo tudi pri nas v Združenih državah, tako v New Yorku, kakor po vseh suomskih naselbinah, zlasti pa v Hancock, Mich. Tem povodom so v prejšnjih letih prirejali plesove, katere so posetile suomske ženske oblečene v "narodnih nošah". Ta običaj so seveda že davno opustili, kajti postali so Američani, in med njimi prevladuje mnenje, da je "narodna noša" večine našega prebivalstva—delavska obleka, oziroma "overalls". S tem so se dokaj prikupili domačinom in tudi javnosti.

Najboljšo Garancijo Zavarovalnine Jamči Vam in Vašim Otrokom

KRANJSKO-SLOVENSKA KATOLIŠKA JEDNOTA

NAJSTAREJŠA SLOVENSKA PODPORA ORGANIZACIJA v AMERIKI. Posluje že 51. leto

Članstvo 39,150 Premožanje \$5,500,000.00

SOLVENTNOST K. S. K. JEDNOTE ZNAŠA 128.43%

Če hočeš dobro sebi in svojim dragim, zavaruj se pri najboljši, politični in medsebojno podporani organizaciji, KRANJSKO-SLOVENSKI KATOLIŠKI JEDNOTI, kjer se lahko zavaruješ za smrtino, razne polkošbe, operacije, proti boleznim in onemoglosti.

K. S. K. JEDNOTA sprejema moške in ženske od 16. do 60. leta; otroke pa takoj po rojstvu in do 16. leta pod svoje okrilje.

K. S. K. JEDNOTA izdaja najmodernejšo vrsto certifikate sedanje dobe od \$250.00 do \$5,000.00.

K. S. K. JEDNOTA je prava mati vseh in vseh. Če si nisi član ali članica te moške in bogate katoliške podporne organizacije, pritrudi se in pristopi takoj.

Za pojasnila o zavarovalnici in za vse druge podrobnosti se obrnite na uradnike in uradnice krajevnih društev K. S. K. Jednota, ali pa na:

GLAVNI URAD 351-353 No. Chicago Street, Joliet, Illinois

